

Godišnji program upravljanja zaštićenim područjem Spomenik prirode „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću” za 2016. godinu

Palić, 2016.

1. UVOD

Osnov za izradu ovog Programa je Odluka o zaštiti zaštićenog područja Spomenik prirode „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću” („Službeni list Grada Subotice“ br. 15/13 i 17/13-ispravka), a u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, član 54. i Plan upravljanja Spomenikom prirode „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću” za period 2014-2019 (Saglasnost Gradonačelnika broj II-501-10/2015 od 04.03.2015. godine).

2. CILJEVI ZAŠTITE, OČUVANJA, UNAPREĐENJA I ODRŽIVOG KORIŠĆENJA ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Glavni ciljevi i zadaci određeni su Planom upravljanja Spomenika prirode i prema do sada realizovanim aktivnostima datim u Izveštaju o ostvarenju programa upravljanja Spomenik prirode „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću” prethodne godine:

- Nastavak razvijanja baze podataka u funkciji upravljanja, korišćenja i praćenja stanja u cilju definisanja projekta aktivne zaštite i očuvanja zaštićenog područja uz razvijanje GIS;
- Razvijanje i unapređivanje čuvarske službe;
- Sprovođenje aktivnih mera zaštite (orezivanje, preventiva bolesti i dendrohirurgija, zamena propalih stabala, uklanjanje zaostalog korenja podrasta invazivnih vrsta i plansko uklanjanje stabala invazivnih vrsta i sl.);
- Smanjivanje antropogenog pritiska (kontrola aktivnosti u zaštićenom području);
- Unapređenja prirodnih i stvorenih vrednosti (redovne mere nege);
- Praćenja stanja prirodnih i stvorenih vrednosti;
- Razvijanje različitih oblika prezentacije prirodnih vrednosti područja, edukativnih, rekreativnih, eko i etno turističkih sadržaja u cilju razvoja održivog korišćenja i sufinansiranja zaštite prirode;
- Rad na edukaciji lokalnog stanovništva i korisnika zaštićenog područja o značaju očuvanja prirodnih vrednosti i uvođenju održivih vidova korišćenja zaštićenog područja u poljoprivredi i turizmu;
- Uklapanje u mrežu ekoloških koridora i „Natura 2000“ ;

3. ZAŠTITA, ODRŽAVANJE, PRAĆENJE STANJA I UNAPREĐENJE PRIRODNIH I STVORENIH VREDNOSTI

PRIORITETNE MERE I AKTIVNOSTI NA UPRAVLJANJU PRIRODNIM VREDNOSTIMA

Čuvarska služba

Čuvanje i nadzor u zaštićenom području Spomenik prirode „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću” je kontinuirani zadatak u cilju preventivne zaštite prirodnih i stvorenih vrednosti. Sprovodi ga čuvarska služba u saradnji sa ostalim korisnicima prostora.

Čuvar zaštićenog područja nadgleda sprovođenje režima zaštite, namenu i korišćenje površina od strane svih korisnika prostora, sa naglaskom na nadzor poštovanja uslova zaštite prirode. Čuvar kontinuirano kroz terenski dnevnik izveštava o svim promenama u zaštićenom području, kao i o preduzetim radnjama (prekid ili zabrana radova, nalog za dovođenje u prethodno stanje, komunikacija sa korisnicima, nadzor sprovođenja uslova zaštite prirode). Stručna služba prati stanje, podnosi prijave inspekciji, ili sudiji za prekršaje i koordinira praćenje poštovanja uslova zaštite prirode.

U cilju što efikasnijeg praćenja delatnosti čuvarske službe, kao i adekvatnog planiranja obilaska terena i izvršenja ostalih radnih zadataka, nastavlja se rad na interaktivnoj bazi podataka za sva zaštićena područja.

Održavanje

Kroz rad stručnih službi na izradi i sprovođenju upravljačkih dokumenata, planirano je sledeće:

- izrada Izveštaja o ostvarivanju Programa upravljanja za 2016. godinu;
- izrada Programa upravljanja za 2017. godinu;
- izrada projekata mera aktivne zaštite prirode (snimanje stanja stabala);
- izrada bioekološke osnove svih stabala;
- izrada plana uklanjanja stabala invazivnih vrsta;
- izrada projekta koji bi obrađivao rasprostranjenje i uslove staništa za vrstu – velika hrastova strižibuba (*Cerambyx cerdo*)

Aktivnosti i radovi na obeležavanju

Tokom godine se planira popravka, ili zamena informativnih tabli koje su postavljene tokom prethodne godine, a koje se oštećuju u kontinuitetu. Planirano je i da se zaštićeno područje obeleži raznim info – tablama edukativnog sadržaja za posetioce i školsku populaciju. U slučaju da se obezbede sredstva, upravljač će pripremiti edukativne table u vezi sa pojedinačnim očekivanim (i evidentiranim) vrstama: velika hrastova strižibuba, razne vrste insekata koje žive na drveću, ptice koje borave u krošnjama hrastova, sisari koji žive na ovom području (slepi miševi, veverice i drugi predstavnici sisara). Planirano je i postavljanje veštačkih duplji za ptice i slepe miševе (detaljnije u merama aktivne zaštite).

Slika 1. Primer planirane kućice za slepe miševе i edukativne table

Održavanje javne zelene površine

Održavanje javne zelene površine, koju čine parcele pod zaštitom, odvijaće se od 2016. godine prema *Godišnjem Programu održavanja čistoće na površinama javne namene na zaštićenom području* i *Godišnjem Programu održavanja javnih zelenih površina na površinama javne namene na zaštićenom području* u skladu sa Odlukom o obavljanju komunalnih delatnosti („Sl. list Grada Subotice“ br. 45/2014). Planiraju se radovi na košenju, orezivanju i uklanjanju stabala invazivnih vrsta.

Prezentacija

Prezentacija prirodnih vrednosti područja

Planira se prezentacija u vezi sa zaštitom ovog područja - funkcije, ciljeva i režima (predavanje u mesnoj zajednici, školi, biblioteci na Paliću). Planira se izrada i postavljanje info - panoa o prirodnim vrednostima Spomenika prirode (na Trgu Lasla Mađara).

Zasnivanje i uspostavljanje baze podataka (katastar, GIS i dr.)

Nastavak formiranja baze podataka koja se odnosi na sprovođenje režima i mera zaštite i unapređivanja kroz rad na interaktivnoj bazi podataka za sva zaštićena područja kojima upravlja Javno preduzeće „Palić-Ludaš“ sa nazivom “SuPaLuSe Ranger LandCruiser 2011 MiBeSoft”.

4. PRAĆENJE I UNAPREĐENJE STANJA

Revitalizacija

Kao priprema za izradu Programa revitalizacije stabala (dendrohirurgija, zamena) za 2016. godinu planira se snimanje stanja pojedinih stabala i izrada bioekološke osnove (manuala za valorizaciju svih stabala). Aktivnosti će se realizovati u saradnji sa stručnom službom organizacione jedinice „Parkovi“. Nakon snimanja stanja, pristupiće se realizaciji mera dendrohirurgije i eventualne zamene jedinki koje ne mogu da se izleče.

Mere aktivne zaštite prirode

Sprovođiće se na javnim zelenim površinama zaštićenog područja u kontinuitetu. Radiće se na uklanjanju podrasta invazivnih vrsta na Trgu i u ulicama – oko jedinki hrasta. Uklanjanje zaostalog korenja ranije sasečenog podrasta. Pored ovih radova, obavljace se potrebne hitne intervencije ukoliko dođe do loma granja. U toku 2015. godine orezane su suve grane sa hrastova. Na stablima neinvazivnih vrsta nastaviće se orezivanje suvih grana, uklanjanje bršljana sa stabala i sa površine tla.

Planirano je da se u cilju zaštite vrsta postavljaju i duplje za ptice i slepe miševе. Nastaviće se sa evidentiranjem vrsta na ovom zaštićenom području i planiranjem adekvatnih mera aktivne zaštite vrsta.

Slika 2-3 Hrast pod rednim brojem 31 (*Studija zaštite Spomenik prirode „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću“*) u Ulici Bele Bartoka pre i posle orezivanja

Slika 4 Stablo hrasta pod rednim brojem 4

5. PRIORITETNI ZADACI NAUČNOISTRAŽIVAČKOG I OBRAZOVNOG RADA

Planiran je nastavak saradnje sa Nacionalnim prakom „Kiškunšag“ iz Mađarske na izradi projekta koji bi obrađivao rasprostranjenje i uslove staništa za vrstu – velika hrastova strižibuba (*Cerambyx cerdo*). Budući da je prošle godine napravljena dinamika praćenja stanja za 2016. godinu, upravljač će kroz rad stručne i čuvarske službe sprovoditi planirane aktivnosti.

Ukoliko se jave zainteresovani za teme navedene u Planu upravljanja ovim zaštićenim područjem, Upravljač će pružiti potrebnu logističku podršku.

6. PLANIRANJE, IZGRADNJA I UREĐENJE PODRUČJA

Tokom godine se ne planiraju obimniji radovi na uređenju područja. Predviđena je izrada projekta uređenja trga sa elementima mobilijara (drvene klupe, stolice i stolovi). Planirano je postavljanje edukativnih tabli i drugih interaktivnih edukativnih sadržaja.

7. PROMOCIJA VREDNOSTI ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Tokom 2016. godine će se održati više predavanja u cilju promocija vrednosti ovog zaštićenog područja i to u mesnoj zajednici „Palić“, biblioteci na Paliću i u lokalnoj osnovnoj školi. Upravljač je prošlih godina prezentovao Odluku o zaštiti Spomenika prirode „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću“, režime i ciljeve zaštite. Za ovu godinu je planirano da se prezentuje zaštita i vrednosti pojedinačnih vrsta, kao i modeli aktivne zaštite prirode.

Postaviće se i edukativne table, a planirana je i izrada promotivnog lifleta, kao i reizdanje Ekoturističke karte sa prikazom i ovog zaštićenog područja.

8. SARADNJA

Planira se stalna saradnja čuvarske i stručne službe sa korisnicima prostora (lokalno stanovništvo, Mesna zajednica „Palić“, osnovna škola na Paliću).

Korisnici prostora Rezervata ili vlasnici/korisnici parcela obraćaju Upravljaču – stručnoj službi (usmeno ili pismeno) ili direktno čuvarskoj službi na terenu i njihovi upiti se rešavaju na način da im se objasni Odlukom određen režim, da li je željena aktivnost u skladu ili ne, ili se upućuju u proceduru dobijanja uslova zaštite prirode, u slučaju da Upravljač oceni da je potrebno. Ova komunikacija sa korisnicima/vlasnicima doprinosi boljem razumevanju i tačnijim podacima o korišćenju.

Takođe, planira se i nastavak saradnje sa stručnom i čuvarskom službom Nacionalnog parka „Kiškunšag“ u cilju realizacije projekata na praćenju stanja i aktivnoj zaštiti vrsta. U slučaju da se pojedinačni istraživači, ili nevladine organizacije jave upravljaču sa idejom realizacije nekog istraživačkog projekta, upravljač će svakako izići u susret.

9. POSEBNI POSLOVI I ZADACI

Protivpožarna zaštita i požari

U periodima kada je povećana opasnost od požara (proleće, leto i jesen), pojačaće se rad čuvarske službe na osmatranju. Edukacija lokalnog stanovništva u vezi sa zabranom paljenja suvog lišća, grana i druge biomase u zaštićenom području je obavljena tokom proteklih godina kroz predavanja u mesnoj zajednici.

10. IZVORI FINANSIRANJA

Javno preduzeće „Palić-Ludaš“ je upravljač na pet zaštićenih područja u regionu Subotice, a jedno od njih je i Spomenik prirode „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću“.

Sektor zaštite prirode u Javnom preuzeću „Palić-Ludaš“ je organizovan u funkciji obavljanja upravljanja zaštićenim područjima. Stručna služba je zadužena za planiranje, programiranje, praćenje stanja, izveštavanje i nadzor nad radom čuvarske službe. Čuvarska služba obavlja poslove čuvanja, praćenja stanja i mera aktivne zaštite prirode (izvođenje nekih mera i praćenje i nadzor nad realizacijom na terenu). U okviru stručne službe se takođe obavljaju poslovi saradnje sa korisnicima i vlasnicima parcela u zaštićenim područjima. Obavljaju se i poslovi promocije i razvoja edukativnih sadržaja i saradnje sa lokalnim stanovništvom.

Zajedničke službe JP „Palić-Ludaš“ obavljaju opšte poslove (menadžment, računovodstvo, nabavke) sa sedištem na Paliću.

Delatnost Sektora zaštite prirode se sufinansira preko Fonda za životnu sredinu Grada Subotice i putem konkursa za sufinansiranje Pokrajine i Republike. Edukativni i ekoturistički programi su još u razvoju.

FINANSIJSKI PLAN ZA 2016. GODINU – Tabela prihoda za zaštićeno područje SP „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću“

Red.broj	Izvori prihoda	Iznos u dinarima
1.	Sopstveni prihodi	252,760.00
	1.1. Ostali sopstveni prihodi	252,760.00
2.	Sredstva budžeta jedinice lokalne samouprave	500,000.00
	2.1. Grad Subotica	500,000.00
3.	Ostala sredstva	74,000.00
	3.1. Konkursi	74,000.00
	Ukupno prihodi	826,760.00

Iz prikazanog se vidi da je realizacija Programa planirana finasiranjem iz sopstvenih prihoda, budžeta lokalne samouprave i iz drugih izvora (konkursi). Iz tabele se vidi da se od budžeta potražuju sredstva koja su u vezi sa aktivnostima koje se odnose na osnovne poslove upravljanja zaštićenim područjem (tabela rashoda):

FINANSIJSKI PLAN ZA 2016. GODINU – Tabela planiranih rashoda za zaštićeno područje

	Vrsta rashoda	Izvori i iznosi sredstava (u dinarima)					Ukupno
		Budžet RS	Sopstveni prihodi	Budžet jedinice lokalne samouprave	Prihodi od donacija, poklona i pomoći	Ostala sredstva	
	A.0 Čuvanje, održavanje i prezentacija zaštićenog područja						
	A.1. Čuvarska služba	0.00	0.00	120,824.00	0.00	0.00	120,824.00
	A.1.1. Bruto zarade čuvara	0.00	0.00	70,824.00	0.00	0.00	70,824.00
	A.1.2. Ostali troškovi čuvarske službe (gorivo, registracije auta, dnevnice, službena odeća i obuća, instrumenti i oprema)	0.00	0.00	145,240.00	0.00	0.00	145,240.00
	A.2. Održavanje zaštićenog područja	0.00	245,000.00	379,176.00	0.00	0.00	624,176.00
A.	A.2.1. Bruto zarade ostalog osoblja zaposlenog kod upravljača na poslovima upravljanja zaštićenim područjem i materijalni troškovi njihovog rada (izrada upravljačkih dokumenata, programa, projekata, saradnja sa lokalnim stanovništvom, institucijama i dr.)	0.00	200,000.00	283,936.00	0.00	0.00	483,936.00
	A.2.2. Obeležavanje zaštićenog područja	0.00	45,000.00	0.00	0.00	0.00	45,000.00
	A.2.3. Iznajmljivanje teleskopske korpe za orezivanje stabala na	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Godišnji program upravljanja Spomenika prirode „Stabla hrasta lužnjaka na Paliću” za 2016. godinu

	velikoj visini						
	A.3. Prezentacija zaštićenog područja	0.00	7,760.00	0.00	0.00	59,000.00	66,760.00
	A.3.1. Štampanje promotivnog materijala	0.00	0.00	0.00	0.00	32,000.00	32,000.00
	A.3.2. Zasnivanje i uspostavljanje baze podataka (GIS i dr.)	0.00	7,760.00	0.00	0.00	0.00	7,760.00
	A.3.3. Materijalni troškovi u vezi razvoja naučnih, obrazovnih i kulturnih funkcija zaštićenog područja	0.00	0.00	0.00	0.00	27,000.00	27,000.00
	Ukupno A.0	0.00	252,760.00	500,000.00	0.00	59,000.00	811,760.00
B.	B.0. Upravljanje posetiocima						
	B.1. Štampanje materijala namenjenog posetiocima	0.00	0.00	0.00	0.00	15,000.00	15,000.00
	Ukupno B.0	0.00	0.00	0.00	0.00	15,000.00	15,000.00
Ukupno planirani rashodi		0.00	252,760.00	500,000.00	0.00	74,000.00	826,760.00

